

מדינת ישראל¹

משרד המשפטים

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי - מנהלי)

ירושלים: כ"ב תמוז תש"פ
14 יולי 2020
תיקנו: 803-05-2016-000095
סימוכין: 803-99-2016-108417

לכבוד
ח"כ עמיר פרץ
שר הכלכלה והתעשייה

שלום רב,

הנדון: חוות דעת למניעת ניגוד עניינים

על פי כלל 7 לכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים (י"פ התשס"ג, 1136), במקרה של חשש לניגוד עניינים, יש לפעול בהתאם לחוות דעת היועץ המשפטי לממשלה. נוכח הפרטים שמסרת לנו, אבקש, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, לחוות את דעתי כדלהלן:

1. מהשאלון שמסרת לידינו, עולה כי רעייתך, גב' אחלמה פרץ, מכהנת כסגנית מנהל המרכז הקדם אקדמי במכללה האקדמית ספיר (להלן: **מכללת ספיר** או **המכללה**). על מנת לבחון האם הזיקה האמורה מעוררת חשש לניגוד עניינים, בחנו את הממשקים האפשריים של משרד הכלכלה והתעשייה (להלן: **המשרד**) עם מכללת ספיר.

2. מבירור עם המשרד עלה כי ישנם שני ממשקים אפשריים של המשרד עם מכללת ספיר, המתקיימים במסגרת פעילותה של הרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית (להלן: **רשות החדשנות**), כפי שיפורט להלן.

רשות החדשנות הינה תאגיד סטטוטורי שהוקם בחוק לעידוד מחקר, פיתוח וחדשנות טכנולוגית בתעשייה, התשמ"ד-1984 (להלן: **החוק**). המדען הראשי של משרד הכלכלה והתעשייה הוא ראש הרשות ומכהן כיו"ר מועצת הרשות וכן כחבר ויו"ר של ועדות המחקר בה:

א. מסלולי תמיכה: רשות החדשנות מקיימת מסלולי תמיכה בתחומים השונים הנוגעים לפעילות הרשות, וביניהם בזירת התשתיות הטכנולוגיות. בזירה זו, שעיקר עיסוקה הוא העברת ידע אקדמי לתעשייה ויצירת תשתיות טכנולוגיות רלוונטיות, מופעלים מסלולים המוצעים בעיקר למוסדות מחקר מימון לשם ביצוע מחקר ופיתוח (להלן: **"מו"פ"**) שניתן יהיה להעבירו לתעשייה וכן מסלולים לסיוע למוסדות אקדמיים וחברות שמעוניינים לשתף פעולה במו"פ לרבות באמצעות קליטת ידע מהאקדמיה לתעשייה, ושיתופי פעולה במו"פ טכנולוגי ועוד. מכללת ספיר היא אחד מבין הגופים שעשויים להגיש בקשה לתמיכה במסגרת אחד מהמסלולים האמורים. באשר למעורבות הפוטנציאלית שלך בהיבטים אלה, אזי בהתאם לחוק, שר הכלכלה והתעשייה, לצד שר האוצר, רשאים להתנגד להחלטת מועצת רשות החדשנות בדבר הקמת מסלול חדש ולהתוות למועצה מדיניות כללית בנושאים שונים לרבות מסלולי הטבה חדשים או

תיקונים במסלולים קיימים. מעבר לכך, אין לך מעורבות ישירה בנוגע למסלולים קיימים, ובכלל זאת ביחס להחלטה איזה גוף יזכה למענק תמיכה במסגרת המסלולים השונים.

ב. בקשות במסגרת תכנית הורייזן 2020: תכנית זו היא תכנית המסגרת למו"פ של האיחוד האירופי, והיא תכנית הדגל עבור האקדמיה והתעשייה בישראל לשיתוף פעולה מדעי ותעשייתי. התכנית מעניקה מימון ליצירת מאגד עם שותפים אירופיים לפעילות מו"פ של התעשייה, האקדמיה, המחקר וארגונים ציבוריים ופרטיים, ובשנים האחרונות גופי מחקר ישראלים רבים זכו לקבלת מימון מהתכנית.¹ רשות החדשנות משמשת כיחידת הקישור של התכנית בישראל ומעניקה מידע לגופים השונים ביחס לאפשרויות הרלוונטיות להם במסגרת המסלולים השונים של תכנית הורייזן 2020. במקרים מסוימים, רשות החדשנות אף מטפלת ומממנת בקשות שמגישים גורמים ישראלים. באשר למכללת ספיר, נמסר כי עד היום הגישה המכללה בקשות במישרין לתכנית הורייזן 2020, אך לא הגישה בקשה למסלולים בהם רשות החדשנות מטפלת ומממנת בעצמה את הבקשות, אולם לא מן הנמנע שיעשו כן בעתיד. ככלל, אין לך כשר עיסוק במישרין בנושא תכנית הורייזן 2020 ובבקשות המוגשות במסגרתה לקבלת מימון. לצד האמור, יצוין כי תכנית זו צפויה להסתיים בשנת 2021, וצפוי להתחיל משא ומתן מצד המדינה עם האיחוד האירופי בנוגע לתכנית החדשה, שעתיד לדרוש את אישורה של הממשלה.

החשש לניגוד עניינים:

3. כאמור לעיל, רעיתך מכהנת בתפקיד בכיר במרכז הקדם האקדמי של מכללת ספיר. במצב דברים זה, עלול להתעורר חשש לניגוד עניינים במקרה בו תידרש לקבל החלטה הנוגעת במישרין למכללת ספיר. בהתאם לכך, **עליך יהיה להימנע מלעסוק, ובכלל זאת לדון ולהיות מעורב בקבלת החלטה, בכל עניין הנוגע במישרין למכללת ספיר**. בכלל זאת, ככל שהמכללה תגיש בקשה במסגרת מסלולי התמיכה של רשות החדשנות, או לצורך קבלת מימון מתכנית הורייזן 2020 (או תכנית אחרת של האיחוד האירופי שבה מעורב המשרד), יהיה עליך להימנע מלקחת חלק בהחלטה או להיות מעורב בכל דרך אחרת, לרבות באופן בלתי פורמלי.

4. באשר לממשקים האפשריים שלך עם מכללת ספיר כפי שפורטו לעיל, אזי בכל הנוגע לסמכותך להתנגד למסלולים חדשים במסגרת זירת התשתית הטכנולוגית, דומה כי מדובר בהחלטה כללית באופיה אשר אינה נוגעת במישרין למכללת ספיר. כיוון שמכללת ספיר היא רק אחת מיני גופים רבים שישנה אפשרות שיגישו מועמדות למסלול, ובשים לב לכך שבעת הקמת המסלול לא ידוע מי יהיו הגופים אשר יגישו בפועל בקשה לתמיכה במסגרת המסלול ומתי, וכן בהינתן שעצם ההחלטה על יצירת המסלול נתונה להחלטה מקצועית של מועצת רשות החדשנות, אין מקום לומר שיש חשש ממשי לניגוד עניינים. בנסיבות אלה, עמדתנו היא כי אין מניעה שתעסוק בנושאים הנוגעים להקמתם של מסלולים חדשים (בין אם תחליט להתנגד להקמתם, ובין אם לא תביע עמדה באופן שיוביל הלכה למעשה לאישור המסלול).

¹ כפי שעולה מאתר הרשות לחדשנות: <http://innovationisrael.mag.calltext.co.il/magazine/24/articles/223>. עמוד 2 מתוך 3

5. באשר לתכנית הורייזן 2020, כפי שצוין, אין לך סמכויות הנוגעות במישרין לתכנית זו ולבקשות המימון המוגשות במסגרתה, אך קיימת אפשרות כי תראה לנכון לעסוק בנושא גם בלא שיש בידך סמכויות סטטוטוריות. תכנית הורייזן 2020 היא תכנית בעלת חשיבות אסטרטגית עבור הממשלה ובפרט עבור גופי האקדמיה והתעשייה במשק הישראלי, וככלל, השיקולים העומדים בפני השרים בקידום תוכנית זו אינם כרוכים באינטרסים של מוסד זה או אחר. גם במקרה זה, בעת העיסוק התוכנית בכללותה, ככלל, לא ניתן לדעת איזו השפעה תהיה לה על מוסדות אקדמיים ספציפיים. אנחנו סבורים שככל שמדובר בעיסוק רוחבי הנוגע לתכנית ולעניינים המתעוררים במסגרתה, מדובר יהיה בעיסוק כללי במהותו, ולכן ככל שאין המדובר בעניין הנוגע במישרין למכללת ספיר, אין מניעה שתעסוק בעניינים אלה.
6. על בסיס עיקרון זה, עמדנו היא כי אין כל מניעה כי תעסוק בעניינים הנוגעים לתכנית העתידית של האיחוד האירופי שתחליף את תכנית הורייזן 2020. עצם העיסוק בתכנית החדשה ובמעורבותה של ישראל היא שאלה אשר יש לה השפעה רבה על גופי המחקר והתעשייה בישראל ועל שיתוף הפעולה העולמי של המדינה בתחומים אלה. הגם שלמכללת ספיר עשוי להיות עניין מסוים בעתיד בתוצאותיה של תכנית זו, דומה שעניין פרטני פוטנציאלי זה אינו מובהק. ניתן להניח כי שיקול דעתך לא יוטה אך בשל ההשפעה המסוימת האפשרית שיש לתכנית זו על מכללת ספיר, בשים לב להשפעה הרחבה על המשק כולו. לפיכך, גם במקרה זה איננו מוצאים חשש ממשי לניגוד עניינים בעיסוק רוחבי שלך בעניינים הנוגעים לתכנית הורייזן 2020 או לתכנית שתיכנס במקומה, לרבות במסגרת ניהול המשא ומתן שיידרש לכך והבאת הנושא בפני הממשלה.
7. לסיכומם של דברים, על מנת להימנע מהימצאות במצב של חשש לניגוד עניינים, יהיה עליך להימנע מעיסוק בכל צורה בעניין הנוגע במישרין למכללת ספיר. כפי שהובהר, אין מניעה כי תעסוק בעניינים כלליים ורוחביים שיש להם השפעה על גופי האקדמיה בישראל.

בברכה,

 דינה זילבר

משנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי)

העתק:

ד"ר אביחי מנדלבליט, היועץ המשפטי לממשלה

מר מתניהו אנגלמן, מבקר המדינה

גב' איילת זלדין, היועצת המשפטית למשרד הכלכלה והתעשייה